

Vzdělávací program nástavbového oboru NÁVYKOVÉ NEMOCI

1	Cíl vzdělávání v nástavbovém oboru	130
2	Minimální požadavky na vzdělávání v nástavbovém oboru	130
	2.1 Praktická část vzdělávacího programu – v délce minimálně 12 měsíců	131
	2.2 Teoretická část vzdělávacího programu	132
3	Rozsah požadovaných teoretických znalostí a praktických dovedností, seznam požadovaných výkonů	133
4.	Všeobecné požadavky	138
5	Potvrzení hodnocení o průběhu vzdělávání v nástavbovém oboru	138
6	Charakteristika činností, pro které absolvent vzdělávání v nástavbovém oboru získal zvláštní specializovanou způsobilost.....	139
7	Charakteristika akreditovaných zařízení	139
8	Programy povinných vzdělávacích aktivit a personální zabezpečení a technické a věcné vybavení pro jejich realizaci - charakteristika	140
9.	Doporučená literatura.....	146

1 Cíl vzdělávání v nástavbovém oboru

Cílem vzdělávání v nástavbovém oboru návykové nemoci je získání zvláštní specializované způsobilosti osvojením potřebných teoretických znalostí a praktických dovedností v oblasti prevence, diagnostiky, terapie a rehabilitace návykových nemocí, umožňující samostatnou činnost v ambulantní a lůžkové adiktologické péči.

2 Minimální požadavky na vzdělávání v nástavbovém oboru

Podmínkou pro zařazení do nástavbového oboru návykové nemoci je získání specializované způsobilosti v oboru psychiatrie nebo dětská a dorostová psychiatrie.

Vzdělávání se uskutečňuje při výkonu lékařského povolání formou celodenní průpravy v rozsahu odpovídajícím stanovené týdenní pracovní době podle ustanovení § 79 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů.

Vzdělávání v nástavbovém oboru probíhá jako celodenní průprava v zařízeních akreditovaných podle zákona č. 95/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání odborné způsobilosti a specializované způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání lékaře, zubního lékaře a farmaceuta, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 95/2004 Sb.“) v rozsahu odpovídajícím stanovené týdenní pracovní době a je odměňována. Vzdelávání v nástavbovém oboru může probíhat jako rozvolněná příprava, to je při nižším rozsahu, než je stanovená týdenní pracovní doba, přitom její rozsah nesmí být nižší, než je polovina stanovené týdenní pracovní doby. Je-li příprava rozvolněná, celková délka, úroveň a kvalita nesmí být nižší než v případě celodenní průpravy.

Vzdělávání v nástavbovém oboru probíhá u poskytovatelů zdravotních služeb nebo jiných fyzických nebo právnických osob, kteří získali akreditaci podle zákona č. 95/2004 Sb.

Celková délka přípravy v nástavbovém oboru návykové nemoci je v minimální délce 12 měsíců, z toho:

Část I.

2.1 Praktická část vzdělávacího programu – v délce minimálně 12 měsíců

a) povinná odborná praxe v oboru návykové nemoci

Akreditované zařízení		Počet měsíců
návykové nemoci – povinná praxe je vykonána na akreditovaném pracovišti poskytujícím lůžkovou nebo ambulantní péči pacientům s diagnózou návykové nemoci <i>Poskytovatel zdravotních služeb musí splňovat podmínky stanovené vzdělávacím programem návykové nemoci.</i>		12
z toho	specializační stáž v zařízení poskytujícím: - specifické léčebné modality pro osoby škodlivě užívající návykové látky a závislé - ambulantní léčbu závislostí alkoholových i nealkoholových - substituční léčbu závislosti na opioidech	1 týden
	specializační stáž v metadonovém substitučním centru – podmínkou absolvování stáže je absolvování Základního kurzu o substituční léčbě I.	1 týden

b) doporučená odborná doplňková praxe v oboru návykové nemoci

Doplňková praxe
oddělení pro ústavní ochranné léčení závislostí nebo specializované oddělení pro závislé ve výkonu trestu odnětí svobody
terapeutická komunita pro léčbu závislostí
denní stacionář pro léčbu závislostí
terénní práce nebo kontaktní centrum pro problémové uživatele a závislé osoby
preventivní centrum či jiné zařízení poskytující preventivní intervence

Část II.**2.2 Teoretická část vzdělávacího programu****a) účast na vzdělávacích aktivitách – povinná**

Aktivity	Počet dní
kurz Právní aspekty oboru návykové nemoci	1
kurz Základní kurz o substituční léčbě I.	1
kurz Základní kurz o substituční léčbě II.	1

b) účast na vzdělávacích aktivitách je povinná v tomto rozsahu:

b1) všechny níže uvedené kurzy pro lékaře, kteří byli zařazení do nástavbového oboru bez absolvování níže uvedených kurzů,

b2) kurzy Lékařská první pomoc a Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace a Radiační ochrana pro lékaře, kterým uplynulo od absolvování těchto kurzů více než 5 let

b3) a kurz Prevence škodlivého užívání návykových látek (NL) a léčba závislostí pro lékaře, kterým uplynulo od absolvování tohoto kurzu více než 10 let

Kurzy	Počet hodin
kurz Lékařská první pomoc	20
kurz Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace	12
kurz Prevence škodlivého užívání návykových látek (NL) a léčba závislostí	4
kurz Radiační ochrana	4

c) účast na vzdělávacích aktivitách – doporučená

Aktivity	Délka trvání
Další odborné akce pořádané a garantované Institutem postgraduálního vzdělávání ve zdravotnictví (dále jen „IPVZ“) nebo SNN ČLS JEP nebo Českou lékařskou komorou (dále jen „ČLK“) nebo dalšími institucemi pověřenými vzděláváním včetně účasti na odborných konferencích a kongresech nebo akreditovanými zařízeními	v rozsahu min. 40 hod

Absolvování akreditovaného systematického psychoterapeutického vzdělávacího programu schváleného Společností pro návykové nemoci České lékařské společnosti J.E.Purkyně (dále jen „SNN ČLS JEP“) a/nebo Psychiatrickou společností (dále jen „PS“). Např. výcvik v dynamické psychoterapii, či kognitivně behaviorální terapii, případně absolvování psychoterapeutického kurzu v podpůrné psychoterapii	v rozsahu min. 40 hod
Účast na vzdělávacích a vědeckých akcích v oboru návykových nemocí zařazených do registru akcí celoživotního vzdělávání lékařů ČLK, dokumentovaná potvrzeními.	30 kreditů ročně

Pokud školeneц absolvoval kurzy dle části II. b) v rámci specializačního vzdělávání a neuplynula platnost těchto kurzů, neabsolvuje je v rámci nastavbového oboru.

3 Rozsah požadovaných teoretických znalostí a praktických dovedností, seznam požadovaných výkonů

Teoretické znalosti

- Přehled o současných teoriích návykových nemocí (biologických, psychologických, sociologických a biopsychosociálních), o meznících historie oboru a hlavních orientacích současného psychiatrického výzkumu a výzkumu v oboru návykové nemoci.
- Znalost psychopatologických symptomů, platné klasifikace, kritérií a obrazu duševních poruch a poruch chování vyvolaných účinkem psychoaktivních návykových látek, patologickým hráčstvím a/nebo jinými procesuálními závislostmi v dospělosti, dětství a v dorostovém věku, jejich diferenciální diagnostiku, dynamiku, průběhové varianty a rizika, prognostické ukazatele, komorbiditu, genetiku a epidemiologii, orientuje se v problematice kulturně podmíněných duševních poruch a poruch chování.
- Informovanost o pomocných vyšetřovacích metodách a jejich významu v adiktologii u konkrétních duševních poruch a poruch chování, počítaje v to i možnosti a základní metody klinického psychologického vyšetření a jeho interpretace.
- Orientace v problematice prevence a preventivních intervencí v oblasti návykových poruch/závislostí a zná základní principy těchto intervencí a jejich aplikace v praxi, včetně základních principů poskytování efektivní a bezpečné prevence (včetně časné diagnostiky a krátké intervence).
- Znalost principů soudobé biologické léčby návykových poruch/závislostí, má přehled v psychoterapii a v socioterapii a v jejich komplexním využívání v léčebných postupech včetně mechanismů účinku, možností a rizik v ústavních i mimoústavních podmínkách, a to od fáze krizové intervence do fáze dlouhodobé rehabilitace.

- Znalost aktuální klinické doporučené postupy pro léčbu návykových poruch / závislostí, schválené Společností pro návykové nemoci ČLS JEP a Psychiatrickou společností ČLS JEP.
- Znalost principů prevence procesuálních závislostí i soudobé léčebné metody u těchto závislostí.
- Obeznamenost s náležitostmi preskripce a zásadami farmakoeconomiky.
- Informovanost o způsobech kvantitativního hodnocení aktuálního stavu a výsledků léčby, o pracovní-posudkovém hodnocení jedinců s duševní/návykovou poruchou. Zná principy soudně-psychiatrického hodnocení v trestním i občanskoprávním řízení a zásady ochranného léčení.
- Obeznamenost s obousměrným vztahem pacienta na jedné a rodiny a ostatního pacientova okolí na druhé straně, vlivem duševní poruchy na pracovní schopnost a kvalitu života, s postavením duševně nemocného/pacienta s návykovou poruchou na veřejnosti a s možnostmi jeho ovlivňování, s morálními aspekty oboru včetně situace výzkumu.
- Orientace v problematice psychiatrické komorbidity (duálních diagnóz, souběhu několika (minimálně dvou) duševních poruch), resp. poruch chování, z nichž minimálně jedna je diagnostikována jako duševní porucha, či porucha chování, vyvolaná účinkem psychoaktivních látek.
- Orientace v problematice návykových poruch/závislostí u somaticky nemocných a v účincích somatické léčby na duševní stav.
- Informovanost o struktuře a organizaci adiktologických zařízení pečujících o pacienty (zdravotnických i nezdravotnických), se statistikou péče o závislé a péče v oboru návykové nemoci, administrativní, právní, etickou a ekonomickou problematikou oboru včetně veřejného zdravotního pojištění.

Praktické dovednosti

- Hodnocení informace o pacientovi z jeho okolí nebo z doporučení do péče. Dovede posoudit jeho zevnějšek, psychomotorické projevy, navázat dle možnosti kontakt a vytvořit permisivní a empatické prostředí. Dokáže identifikovat a interpretovat psychopatologické fenomény v pacientových verbálních i neverbálních sděleních a dovede vést rozhovor k získání co možná kompletních informací o příznacích představujících kritéria duševních poruch a poruch chování, provést somatické vyšetření a získané informace převést do písemného záznamu náležité formy.
- Dovednost provést psychopatologický rozbor zahrnující i zjištěnou dynamiku případné poruchy, její nepřítomnost dokáže rozpoznat a umí určit potřebu formy

psychiatrické péče a režimu, posoudit pacientovu možnost kvalifikovaného vyjádření k eventuální hospitalizaci a vyvodit z toho právně odpovídající závěry.

- Z psychopatologického rozboru schopnost odvodit a zdůvodnit víceosou diagnózu nebo diagnózy aktuálně nejpravděpodobnější a vyjmenovat i alternativy méně pravděpodobné včetně způsobů jejich ověření. Umí zhodnotit konkrétní prognostické ukazatele, a to též vzhledem k riziku auto - a heteroagrese.
- Schopnost vypracovat plán pomocných vyšetření od neodkladných k méně naléhavým s konkrétním zdůvodněním každého z nich.
- Schopnost vypracovat komplexní léčebný plán, a to s přihlédnutím k pacientovu duševnímu i somatickému stavu, dosavadní farmakologické anamnéze, k prostředí, kde bude ošetřován, k aktuálně uznávaným léčebným postupům i ke konkrétním možnostem včetně ekonomických. Dovede zvážit přínos a riziko léčby duševních poruch a poruch vzniklých v těhotenství.
- Dovednost rozpoznat návykovou nemoc i v komorbiditě s jinou duševní poruchou, umí přizpůsobit léčbu duševní poruchy při komorbiditě se závislostí.
- Schopnost provádět léčbu odvykacích stavů u různých typů návykových látek jak v lůžkovém zařízení, tak v ambulantních podmínkách.
- Schopnost zvládat akutní duševní poruchy a poruchy chování, vyvolané psychoaktivními látkami.
- Schopnost provádět krátkodobou intervenci a motivační rozhovor u návykových nemocí, umí používat strategie prevence relapsu.
- Schopnost vést komplexní střednědobou i dlouhodobou léčbu pacientů se závislostí a následnou léčbu těchto pacientů.
- Schopnost vést dlouhodobou udržovací substituční léčbu u pacientů závislých na opioidech.
- Dovednost správně indikovat péči v nezdravotnických adiktologických institucích a dokáže tuto péči zprostředkovat.
- Schopnost hodnotit pacientův stav v průběhu péče včetně stupnicové kvantifikace eventuálních změn, používat monitorování hladin léčivých přípravků a interpretovat výsledky dodatečných pomocných vyšetření i obsah dřívější lékařské dokumentace k eventuálnímu diagnostickému přehodnocení, umí vystihnout okamžik vyžadující změnu režimu nebo způsobu léčby.
- Dovednost vyhotovovat předepsané písemnosti týkající se pacientovy krátkodobé i dlouhodobé pracovní neschopnosti, lázeňské léčby, formulovat podklady pro hodnocení způsobilosti k právním úkonům, příp. pro postup státních orgánů

v trestních věcech, písemnosti náležící k výkonu ochranného léčení a dokáže pracovat s tabulkami pro hodnocení ztížení společenského uplatnění a trvalých následků úrazu.

- Schopnost vytvořit terapeutický vztah s pacientem, informovat ho přiměřeně o jeho stavu, léčebných plánech, alternativách, cílech a rizicích léčby, poskytnout mu podpůrnou psychoterapii a získat ho dle možnosti k dlouhodobé spolupráci při léčbě. Dovednost pracovat s pacientovou rodinou (je-li to možné nebo přípustné) ve prospěch přesnější diagnózy, lepšího pacientova postavení a zajištění eventuální dlouhodobé spolupráce při léčbě.
- Osvojení si principů účasti v terapeutické komunitě i zásady týmové a kolegiální spolupráce, a to v podmínkách různých typů psychiatrických a adiktologických zařízení a nezdavotnických zařízení pro návykové poruchy, dokáže výstižně referovat o pacientovi spolupracovníkům i na odborných setkáních, umí provést konsiliární vyšetření somaticky nemocného a zhodnotit i podíl somatického stavu a somatické léčby na případné duševní poruše a spolupracovat s ošetřujícím lékařem, či s terapeutem nezdavotnického zařízení pro návykové poruchy.
- Znalost a um vést předepsanou lékařskou dokumentaci a vyhotovovat písemnosti pro zdravotnické i nezdavotnické instituce, a to s použitím současných komunikačních technologií.
- Pokud školenec jako odborník veřejně vystupuje, dokáže to dělat v souladu s etickými principy a se současnými odbornými poznatky a ve prospěch pacientů a lékařské profese.
- Dovednost zpracovat z cizojazyčné, příp. domácí literatury přehledný referát na odborné téma, a to ve formě požadované pro písemná sdělení i ve tvaru přednášky. O odborných tématech dovede srozumitelně a přínosným způsobem informovat laickou veřejnost.
- Všechny požadované znalosti a dovednosti umí školenec předávat spolupracovníkům a dovede je vést k samostatnému odbornému studiu.
- Znalost a um aplikovat základní principy preventivních intervencí v praxi a schopnost je uplatnit i při své práci v oblasti léčebných intervencí.

Seznam požadovaných výkonů

Komplexně vyšetřit, diagnosticky zhodnotit, naplánovat léčbu a rehabilitaci a sledovat dynamiku stavu u pacientů s diagnostickou strukturou a v počtech uvedených v seznamu výkonů, seznámit se s odbornou činností nejméně v úsecích uvedených v části o povinné praxi v oboru a v dalších oborech.

Z ostatních oborů**Teoretické znalosti**

Dětská a dorostová psychiatrie	Orientovat se v teoriích o úloze rodiny u duševních poruch v dětství a v dorostovém věku a v alternativách jejich dlouhodobé dynamiky. Orientovat se v návykových poruchách v dětském a dorostovém věku.
Gerontopsychiatrie	Orientovat se v základních specifikách sociální a zdravotní situace ve stáří. Orientovat se v návykových poruchách ve stáří.
Sexuologie	Orientovat se v problematice antikoncepce.
Vnitřní lékařství	Orientovat se v teoriích stresu a psychosomatických poruch (behaviorální medicíny). Znát obvyklý klinický obraz poruch, které mívají často v popředí duševní poruchu nebo poruchu chování. Být informován o nejběžnějších účincích léčivých přípravků v oboru často užívaných na duševní stav.
Hygiena a epidemiologie, infekční lékařství	Orientovat se v problematice nejčastějších infekčních onemocnění se vztahem k duševním/návykovým poruchám (zejména infekčních hepatitid a infekce HIV), jejich prevence, detekce, opatření při zjištění infekce, spolupráce s příslušnými zařízeními při depistáži a léčbě.
Gynekologie a porodnictví	Orientovat se v problematice gravidity u závislých pacientek, znát specifické léčebné postupy u těchto pacientek, včetně substituční léčby, znát postupy při léčbě neonatálního abstinčního syndromu.
Neurologie	Znát obvyklý klinický obraz poruch, které mívají často v popředí duševní/návykovou poruchu nebo poruchu chování včetně poruch způsobených škodlivým užíváním psychoaktivních látek.

Praktické dovednosti

Urgentní medicína	Umět poskytnout neodkladnou resuscitaci a poskytnout úvodní péči pacientovi s poruchou vědomí
Neurologie	Umět správně indikovat a zdůvodnit konsiliární neurologické vyšetření.
Vnitřní lékařství	Umět správně indikovat a zdůvodnit konsiliární vyšetření odborníka ve vnitřním lékařství, umět přizpůsobit léčbu duševní poruchy při komorbiditě s vnitřním onemocněním. Umět přispět k týmové léčbě psychosomatických onemocnění.
Chirurgie	Dokázat ošetřit povrchová poranění související s injekční aplikací drog.

4 Všeobecné požadavky

Absolvent vzdělávání v nástavbovém oboru:

- má znalosti právních předpisů Evropské unie, předpisů vydávaných Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem životního prostředí, popř. jinými úřady státní správy ve vztahu k oblasti zdravotnictví,
- osvojí si provozní a administrativní činnosti a management týmové práce, osvojí si základy počítačové techniky jako prostředku pro ukládání a vyhledávání dat, odborných informací a komunikace,
- má základní znalosti posudkového lékařství, lékařské etiky, právních předpisů platných ve zdravotnictví, organizace zdravotnické služby a ekonomiky zdravotnictví.

5 Potvrzení hodnocení o průběhu vzdělávání v nástavbovém oboru

Vzdělávání probíhá pod vedením přiděleného školitele v akreditovaném zařízení.

a) Průběžné hodnocení školitelem

- záznam o absolvované praxi (konkrétních činnostech v zařízení) a školicích akcích v průkazu odbornosti. Záznamy o průběžném hodnocení školitelem pravidelně v tříměsíčních intervalech.

b) Předpoklady přístupu k závěrečné zkoušce:

- absolvování požadované praxe potvrzené všemi školiteli se specializovanou způsobilostí, zvláštní specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí,
- předložení záznamu o absolvované praxi (konkrétních činnostech v zařízení) a školicích akcích v průkazu odbornosti.,
- předložení vypracované písemné práce, a to minimálně 2 měsíce před termínem závěrečné zkoušky, v požadovaném rozsahu na téma předem projednané se školitelem – 30 normostran textu, doplněného o seznam použitých zdrojů / literatury; společně s písemnou prací předkládá školeneček také doporučení školitele k obhajobě práce v rámci závěrečné zkoušky,
- potvrzení o absolvování kurzů a vzdělávacích akcí (viz tab. Část II.).

c) Vlastní závěrečná zkouška

- *praktická část* – vyšetření pacienta s vypracováním diagnostického rozboru, plánu dalších vyšetření, terapeutického a rehabilitačního plánu, prognostické úvahy a posudkového zhodnocení,
- *teoretická část* – 3 odborné otázky, obhajoba písemné práce.

6 Charakteristika činností, pro které absolvent vzdělávání v nástavbovém oboru získal zvláštní specializovanou způsobilost

Absolvováním nástavbového oboru návykové nemoci zdravotničtí pracovníci získávají zvláštní specializovanou způsobilost pro vymezené činnosti, které prohlubují získanou specializovanou způsobilost.

Absolvent nástavbového oboru návykové nemoci je schopen samostatné činnosti při poskytování specializované péče v lůžkovém nebo nelůžkovém zařízení pro léčbu návykových nemocí, je schopen provádět konsiliární činnost pro jiné obory a podílet se na vzdělávání specialistů v oboru psychiatrie a návykových nemocí.

7 Charakteristika akreditovaných zařízení

Vzdělávání v nástavbovém oboru zajišťuje poskytovatel zdravotních služeb nebo jiná právnická nebo fyzická osoba, které ministerstvo udělilo akreditaci (dále jen „akreditované zařízení“). Akreditované zařízení zajišťující výuku školenců musí zajistit školení absolventů vzdělávacího programu. K tomu slouží řádné a plné zapojení školence do práce a dále umožnění studia a pobytu v jiném akreditovaném zařízení, které může poskytovat část přípravy, která není dostupná ve vlastním akreditovaném zařízení.

Požadavky na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb poskytovatele zdravotních služeb jsou uvedeny ve vyhlášce č. 99/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o požadavcích na minimální personální zabezpečení zdravotních služeb a další požadavky pro potřeby vzdělávání v nástavbovém oboru jsou uvedeny v kapitolách 7.1 a 7.2.

Požadavky na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení poskytovatele zdravotních služeb jsou uvedeny ve vyhlášce č. 92/2012 Sb., ve znění pozdějších předpisů, o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče a další požadavky pro potřeby vzdělávání v nástavbovém oboru jsou uvedeny v kapitolách 7.1 a 7.2.

Nedílnou součástí žádosti o udělení nebo prodloužení akreditace je vzdělávací plán, který vychází z § 14 odst. 2 písm. c) zákona č. 95/2004 Sb. a dále smlouvy o spolupráci s jiným akreditovaným poskytovatelem zdravotních služeb (pokud akreditované zařízení nezajišťuje naplň vzdělávacího programu samo).

7.1 Akreditované zařízení I. typu – ambulantní zařízení

Personální zabezpečení	<ul style="list-style-type: none"> • Školitel má specializovanou způsobilost nebo zvláštní odbornou způsobilost nebo zvláštní specializovanou způsobilost v oboru návykové nemoci a minimálně 3 roky praxe v oboru od získání specializované způsobilosti nebo min. 1 rok praxe od získání zvláštní odborné způsobilosti nebo zvláštní specializované způsobilosti a s minimálním úvazkem 0,5 u daného poskytovatele zdravotních služeb. • Poměr školitel/školeneček – 1:2 • Školitel dokládá svou způsobilost při žádosti o akreditaci zařízení profesním životopisem.
-------------------------------	--

7.2 Akreditované zařízení II. typu – lůžkové zařízení

Personální zabezpečení	<ul style="list-style-type: none"> • Školitel má specializovanou způsobilost nebo zvláštní odbornou způsobilost nebo zvláštní specializovanou způsobilost v oboru návykové nemoci a minimálně 3 roky praxe v oboru od získání specializované způsobilosti nebo min. 1 rok praxe od získání zvláštní odborné způsobilosti nebo zvláštní specializované způsobilosti a s minimálním úvazkem 0,5 u daného poskytovatele zdravotních služeb. • Poměr školitel/školeneček – 1:2. • Školitel dokládá svou způsobilost při žádosti o akreditaci zařízení profesním životopisem. • Na pracovišti je přítomen klinický psycholog.
Organizační a provozní požadavky	<ul style="list-style-type: none"> • Pracoviště poskytuje celé spektrum metod rezidenční léčby závislosti na návykových látkách, včetně detoxifikace a rezidenční léčby procesuálních závislostí.

8 Programy povinných vzdělávacích aktivit a personální zabezpečení a technické a věcné vybavení pro jejich realizaci - charakteristika

8.1 Program kurzu Lékařská první pomoc

Předmět
Náhlá zástava krevního oběhu, incidence, diagnóza, základní a rozšířená neodkladná resuscitace včetně defibrilace (Basic Life Support a Advanced Cardiac Life Support).
Bezvědomí nejasného původu, křeče, synkopa; náhlé cévní mozkové příhody, diagnostické postupy, terapeutické okno, trombolýza systémová, intraarteriální.
Dušnost, hlavní příčiny: respirační etiologie – astma bronchiale, status astmaticus, inhalační trauma atd., kardiovaskulární etiologie – kardiální selhávání, astma cardiale, edém plic, embolie plicnice, zvláštní stavy: tonutí a utonutí, strangulace atd., diagnóza, diferenciální diagnóza., terapeutické postupy, principy umělé plicní ventilace.
Bolesti na hrudi, akutní koronární syndrom, principy a indikace trombolýzy, PTCA (Percutaneous Transluminal Coronary Angioplasty), závažné dysrytmie a terapeutické přístupy.
Traumatologie – těžké úrazy, úraz hlavy, páteře, hrudníku, dutiny břišní, končetin, polytrauma, poranění el. proudem, termická poranění, hlavní zásady ATLS (Advanced Trauma Life Support).
Šok, diagnóza, klasifikace, příčiny, terapeutické přístupy.
Hromadné postižení zdraví/osob, základy řešení v přednemocniční a časné nemocniční neodkladné péči (PNP a NNP).
Integrovaný záchranný systém (IZS) a krizová připravenost zdravotnické záchranné služby (ZZS) a zdravotnických zařízení (ZZ).
Zvláštnosti urgentních stavů u dětí.
Extramurální porod, péče o novorozence a matku, gynekologické akutní stavy.

Praktická výuka.
Celkem 20 hodin, nebo e-learning

Znalosti získané v kurzu se ověřují po ukončení testem.

Personální zabezpečení a technické vybavení kurzu Lékařská první pomoc

Personální zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> • Lektoři se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí v oboru urgentní medicíny a praxí nejméně 5 let v oboru, nebo se specializovanou způsobilostí v oboru anesteziologie intenzivní medicína a praxí v oboru nejméně 5 let, popřípadě se specializovanou způsobilostí ve vyučované problematice. • Garant kurzu má specializovanou způsobilost v oboru a nejméně 10 let praxe výkonu povolání lékaře v oboru specializace.
Technické vybavení
<ul style="list-style-type: none"> • Učebna pro teoretickou výuku. • Učebna pro praktickou výuku s vybavením: model (dospělý, dětský a novorozenec) umožňující praktický nácvik základní i rozšířené neodkladné resuscitace se simultánním záznamem sledovaných vitálních funkcí, zejména respiračních a oběhových k objektivizaci účinnosti prováděné resuscitace a možností uložení sledovaných dat do PC a závěrečné vyhodnocení. • Model musí umožnit nácvik: <ul style="list-style-type: none"> – zajištění průchodnosti dýchacích cest pomocí vzduchovodů, Combi-tubusu, laryngeálního tubusu, laryngeální masky, včetně intubační a různými technikami tracheální intubace, – umělé plicní ventilace z plic do plic ústy, přes masku, ručním dýchacím přístrojem/transportním ventilátorem, – nácvik intubace dětí včetně novorozenců a umělou plicní ventilaci, – zajištění průchodnosti dýchacích cest koniopunkcí, minitracheotomií (krikotomií), – punkci pneumotoraxu, – zajištění vstupu do krevního řečiště – punkci a kanylaci periferní žíly, centrální žíly (subclavia, jugularis interna), vena femoralis a různé techniky intraoseálního přístupu, – diagnostiky simulovaných poruch rytmu na kardiografu a volbu farmakoterapie a elektroimpulzoterapie.   • Počítačová učebna pro závěrečné testování znalostí.

8.2 Program kurzu Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace

Předmět
Legislativa.
Základní právní předpisy ve zdravotnictví a jejich hierarchie.
Organizace poskytování zdravotních služeb a řízení zdravotnictví.
Rozhodování pacienta (informovaný souhlas, odmítnutí péče).
Poskytování zdravotní péče bez souhlasu, omezovací prostředky.
Povinná mlčenlivost zdravotnických pracovníků.
Vedení a nakládání se zdravotnickou dokumentací.

Náležitá odborná úroveň (lege artis).
Stížnosti ve zdravotnictví.
Právní odpovědnost lékaře a poskytovatele zdravotních služeb.
Poskytování zdravotní péče v Evropské unii a přeshraniční zdravotní péče.
Systém veřejného zdravotního pojištění.
Zdravotní služby hrazené ze zdravotního pojištění.
Plátcí zdravotního pojištění, práva a povinnosti pojištěnců.
Systém úhrad zdravotní péče.
Systém sociálního zabezpečení a lékařská posudková služba.
Nemocenské pojištění.
Důchodové pojištění.
Sociální pomoc a sociální služby.
Lékařská etika.
Etické kodexy, etické chování zdravotnických pracovníků.
Základní principy a etické zásady.
Etické problémy současné medicíny.
Komunikace ve zdravotnictví.
Základní principy a specifika.
Komunikace mezi zdravotnickými pracovníky, pacientem a osobami jemu blízkými.
Krizová komunikace.
Celkem 12 hodin, nebo e-learning

Personální zabezpečení a technické vybavení kurzu Základy zdravotnické legislativy, etiky a komunikace

Personální zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> • Minimálně 2 lektori se znalostí zdravotnického práva a veřejného zdravotnictví, s vysokoškolským vzděláním v oboru právo v magisterském studijním programu na vysoké škole v České republice nebo na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno, a profesní zkušeností v oblasti zdravotnického práva v délce alespoň 5 let. Lektori zdravotnického práva dokládají přehled publikační činnosti za posledních 5 let a pedagogickou činnost. • Součástí lektorského týmu musí být lektori s ukončeným vysokoškolským vzděláním příslušného zaměření a odbornou praxí nejméně 5 let v oblasti přednášeného tématu (etika, komunikace a sociální zabezpečení).
Technické vybavení
<ul style="list-style-type: none"> • Učebna pro teoretickou výuku.

8.3 Program kurzu Prevence škodlivého užívání návykových látek (dále jen „NL“) a léčba závislostí

Předmět
Škodlivé užívání NL a závislostí na NL v ČR.
Přehled NL zneužívaných v ČR a jejich vlastností.
Zdravotní aspekty škodlivého užívání NL a závislostí na NL.
Problematika škodlivého užívání NL a závislostí na NL ve specifických podmínkách jednotlivých medicínských oborů, možnosti prevence.
Přehled specifických léčebných modalit pro osoby škodlivě užívající NL a závislé.
Právní aspekty související se zneužíváním NL a závislostmi na NL.
Závěr kurzu, shrnutí.
Celkem 4 hodiny, nebo e-learning

Personální zabezpečení a technické vybavení kurzu Prevence škodlivého užívání návykových látek a léčba závislostí

Personální zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> • Lektoři se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí nebo zvláštní specializovanou způsobilostí v oboru návykové nemoci a praxí nejméně 5 let v oboru, popřípadě se specializovanou způsobilostí ve vyučované problematice.
Technické vybavení
<ul style="list-style-type: none"> • Učebna pro teoretickou výuku.

8.4 Program kurzu Radiační ochrana

Předmět
Účinky ionizujícího záření na živé systémy, charakter deterministických a stochastických účinků. Riziko nádorových a dědičných onemocnění. Veličiny a jednotky používané pro potřeby radiační ochrany. Koncepce radiační ochrany, základní principy radiační ochrany, legislativní rámec lékařského a nelékařského ozáření.
Radiační zátěž obyvatel z různých zdrojů ionizujícího záření. Specifický charakter lékařského ozáření, radiační ochrana pacientů. Lékařská pomoc fyzickým osobám ozářeným při radiační mimořádné události. Radiologická událost, příčiny a možné následky.
Úloha lékařů indikujících vyšetření nebo léčbu s využitím zdrojů ionizujícího záření – význam indikačních kritérií (Věstník MZ). Výběr optimální zobrazovací metody. Zobrazovací modalita využívající neionizující záření. Informování pacientů.
Úloha aplikujících odborníků a optimalizace radiační ochrany (radiologické standardy, diagnostické referenční úrovně). Ozáření dětí, těhotných a kojících žen (specifika, opatření, zdůvodnění). Velikosti dávek pacientů pro typické radiologické postupy.
Celkem 4 hodiny, nebo e-learning

Personální zabezpečení a technické vybavení kurzu Radiační ochrana

Personální zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> • Lektoři se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní specializovanou způsobilostí v oboru radiologie a zobrazovací metody, pracovní lékařství, nukleární medicína a radiační onkologie. • Radiologičtí fyzici se specializovanou způsobilostí. • Další odborníci s absolvovaným magisterským studiem v oboru ve vztahu k vyučovanému tématu.
Technické vybavení
<ul style="list-style-type: none"> • Učebna pro teoretickou výuku.

8.5 Program kurzu Právní aspekty oboru návykové nemoci

Předmět	Minimální počet hodin
Opatření k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami.	2
Obecná povinnost mlčenlivosti lékaře a její specifika v souvislosti s léčbou uživatelů návykových látek.	2
Vymáhání práva v oblasti nelegálních návykových látek. Způsobilost zdravotnických pracovníků k výkonu povolání.	2
Celkem	6

Personální zabezpečení a technické vybavení kurzu Právní aspekty oboru návykové nemoci

Personální zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> • Lektoři se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí nebo zvláštní specializovanou způsobilostí v oboru návykové nemoci a praxí nejméně 5 let v oboru, případně se specializovanou způsobilostí ve vyučované problematice. • Nebo lektor se znalostí zdravotnického práva a veřejného zdravotnictví, s vysokoškolským vzděláním v oboru právo v magisterském studijním programu na vysoké škole v České republice nebo na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno, a profesní zkušeností v oblasti zdravotnického práva v délce alespoň 5 let.
Technické vybavení
<ul style="list-style-type: none"> • Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením. Kurz není možné realizovat formou e-learningu.

8.6 Program kurzu Základní kurz o substituční léčbě I.

Předmět	Minimální počet hodin
Základní principy a cíle substituční léčby.	1
Legislativní podklad substituční léčby.	1

Organizace a praxe substituční léčby.	1
Lékařská péče o pacienty v substituční léčbě.	2
Preskripce buprenorfinu.	2
Národní registr uživatelů léčby uživatelů drog (NRLUD).	1
Celkem	8

Personální zabezpečení a technické vybavení kurzu Základní kurz o substituční léčbě I.

Personální zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> Lektoři se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí nebo zvláštní specializovanou způsobilostí v oboru návykové nemoci a praxí nejméně 5 let v oboru, případně se specializovanou způsobilostí ve vyučované problematice.
Technické vybavení
<ul style="list-style-type: none"> Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením. Kurz není možné realizovat formou e-learningu.

8.7 Program kurzu Základní kurz o substituční léčbě II.

Předmět	Minimální počet hodin
Aktuální praxe substituční léčby v podmínkách ČR.	2
Klinické aspekty substituční léčby závislosti na opioidech v rámci komplexní léčby závislosti.	2
Organizace a praxe substituční léčby v centru (metadonové) substituční léčby.	2
Komplikace při substituční léčbě a jejich řešení.	2
Celkem	8

Personální zabezpečení a technické vybavení kurzu Základní kurz o substituční léčbě II.

Personální zabezpečení
<ul style="list-style-type: none"> Lektoři se specializovanou způsobilostí nebo zvláštní odbornou způsobilostí nebo zvláštní specializovanou způsobilostí v oboru návykové nemoci a praxí nejméně 5 let v oboru, případně se specializovanou způsobilostí ve vyučované problematice.
Technické vybavení
<ul style="list-style-type: none"> Učebna pro teoretickou výuku s příslušným vybavením. Pracoviště - Centrum (metadonové) substituční léčby. Kurz není možné realizovat formou e-learningu.

9 Doporučená literatura

Doporučená literatura
KALINA, K., aj. <i>Klinická adiktologie</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2015. s. 696. ISBN 978-80-247-4331-8
KALINA, K., <i>Psychoterapeutické systémy a jejich uplatnění v adiktologii</i> , 1.vyd., Grada 2013, s. 528. ISBN: 978-80-247-4361-5
LOWINSON, J.H., aj. <i>Substance abuse: a comprehensive textbook</i> . 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2005. 1421 p. ISBN 0781734746
MILLEROVÁ, G., <i>Adiktologické poradenství</i> . Galén. 1. vyd, s. 461. ISBN 978-80-7262-765-3
MIOVSKÝ, M., aj. <i>Konopí a konopné drogy. Adiktologické kompendium</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2008. s. 533, ISBN 978-80-247-0865-2
KALINA, K., aj. <i>Klinická adiktologie</i> . 1. vyd. Praha: Grada, 2015. s. 696. ISBN 978-80-247-4331-8
KALINA, K., <i>Psychoterapeutické systémy a jejich uplatnění v adiktologii</i> , 1.vyd., Grada 2013, s. 528. ISBN 978-80-247-4361-5
LOWINSON, J.H., aj. <i>Substance abuse: a comprehensive textbook</i> . 4th ed. Philadelphia: Lippincott Williams & Wilkins, 2005. 1421 p. ISBN 0781734746
Odborné časopisy
Adiktologie.
Alkoholizmus a drogové závislosti.
Adiktologie pro preventivní a léčebnou praxi.
Česká a slovenská psychiatrie
Česká a slovenská psychiatrie.
Psychiatrie.
Internetové odkazy
www.adiktologie.cz
www.ceskapsychiatrie.cz
www.drogy-info.cz
www.snncls.cz